

ARAŞTIRMA | RESEARCH

Danışanlar İçin Terapi Motivasyonu Ölçeği'nin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Client Motivation for Therapy Scale Adaptation to Turkish: Reliability and Validity Study

Ömer Özer, Ahmet Altınok, Mustafa Kemal Yöntem, Ferhat Bayoğlu

Öz

Bu çalışmanın amacı, Danışanlar İçin Terapi Motivasyonu Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanma çalışmasının yapılmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu 2014-2015 eğitim öğretim yılında Anadolu ve Gaziosmanpaşa Üniversitelerinin çeşitli fakültelerine devam eden ve psikolojik yardım alma amacı ile psikolojik danışma merkezine başvuran 109 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma uyarlama çalışması olduğundan, öncelikle ölçeğin dil geçerliği ile ilgili süreçler tamamlanmıştır. Dil geçerliği sağlandıktan sonra ölçeğin yapı geçerliği ve güvenilirlik analizleri uygulanmıştır. Ölçeğin madde-faktör yapısının model uyumu doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile test edilmiştir. Buna göre Danışanlar İçin Terapi Motivasyonu Ölçeği'nin beş faktörlü yapısının doğrulandığı görülmüştür. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için yapılan analizlerde, ölçeğin tamamına ilişkin iç tutarlık katsayısının .79 olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak, Danışanlar İçin Terapi Motivasyonu Ölçeği'nin Türkçeye uyarlaması için yapılan işlemler sonucunda ölçeğin güvenilir ve geçerli bir ölçme aracı olduğu ifade edilebilir.

Anahtar sözcükler: Terapi, danışan, motivasyon, güvenilirlik, geçerlilik, ölçek.

Abstract

The purpose of this study is to adapt Client Motivation for Therapy Scale to the Turkish. Study group of the research consisted of 109 undergraduate students studying in Anadolu and Gaziosmanpaşa Universities, in academic year 2014-2015. After establishing language, the validity and reliability of the scale of analysis was examined. Item-factor structure has been tested for compliance with a model by confirmatory factor analysis (CFA). Based on this, five-factor structure of Motivation for Counseling/Therapy Scale has been validated. The coefficient of the total internal consistency is found to be .79. As a result of the analysis for adaptation of Client Motivation for Therapy Scale to Turkish, it can be said that the scale is a reliable and valid measurement tool. It is suggested that studies on reliability and validity of Client Motivation for Therapy Scale on other samples can be conducted in future researches.

Key words: Therapy, client, motivation, reliability, validity, scale.

İNSAN davranışlarının belirleyicisi olarak kabul edilen motivasyon kavramı farklı araştırmacıların ve disiplinlerin üzerinde çalıştığı bir konudur. Bu bağlamda insan davranışlarındaki motivasyonu açıklamak üzere birçok farklı kuram geliştirilmiştir. Motivasyonu açıklamaya çalışan önemli teorilerden birisi öz belirleme kuramıdır (Ryan ve Deci 2000a., Vallerand 2000, Chen ve ark. 2015). Bu teoriye göre motivasyon, doğuştan gelen ve insanın kişilik gelişimini destekleyen bir güç olarak kabul edilmektedir (Ryan ve Deci 2000a., Deci ve ark. 2001). Öz belirleme, bireyin davranışlarını düzenlemesinde ve kararlarında dış faktörlerden çok içsel dinamikleriyle harekete geçmesi ve özgür seçimler yapabilmesi şeklinde kavramsallaştırılabilir (Ryan ve Deci 2000b). İlk olarak bireyin davranışlarını içsel ve dışsal faktörlerin etkisi bağlamında inceleyen öz-belirleme kuramı daha sonra güdülenme temelinde bireylerin davranışlarının nedenlerini odaklanmıştır.

Farklı sınıflandırmalarda bulunulmuş olsa da motivasyon öz belirleme kuramında temel olarak içsel motivasyon, dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk olarak ele alınmaktadır. İçsel motivasyon içsel eğilimlerle ortaya çıkan ve çevresel bir kontrol olmadan bireyi davranışa sevk eden motivasyon türü olarak ifade edilebilir. Bu motivasyona sahip bireyler başarı, ilgi, eğlence, zevk, heyecan ve mutluluk getirdiği için bazı davranışları ya da aktiviteleri sergileyen kişiler olarak değerlendirilirler (Rigby ve ark. 1992). Kontrollü motivasyon olarak ifade edilebilecek bir motivasyon türü olan dışsal motivasyon ise, içsel hazdan ziyade davranışın yol açacağı sonuçlardan temel alan motivasyon olarak ifade edilebilir (Ryan ve Deci 2000a.).

Dışsal motivasyon içsel motivasyon gibi tek boyutta değerlendirilmez. Dışsal motivasyon özerk olma düzeyine göre dört alt boyutta ifade edilmektedir. Bu alt boyutlar dışsal düzenleme (external regulation), içe yansıtılmış düzenleme (introjected regulation), özdeşleşmiş düzenleme (identified regulation) ve bütünleşmiş düzenleme (integrated regulation) olarak isimlendirilmektedir. Dışsal düzenleme, dışarıdan gelecek ödül veya cezaya göre şekillenen motivasyondur. Burada temel nokta bireyin tamamen dıştan denetimli olması yani özerkliğin en düşük düzeyde olmasıdır. İçe yansıtılmış düzenleme ise, dışsal düzenlemeden farklı olarak davranışların kontrolü dış faktörlerden çok içe yansıtımda ortaya çıkan gurur, kaygı, suçluluk ve utanma duyguları gibi içsel durumlardır. Özdeşleşmiş düzenlemede, davranışın birey açısından da önemli olması söz konusudur. Diğerlerinin ne düşüneceğinden çok bireyler kendi düşüncüklerini dikkate alırlar ancak yine de temelde dışsal bir motivasyon söz konusudur. Dışsal motivasyonun son alt boyutu olan bütünleşmiş düzenleme ise, dışsal motivasyonun tam olarak içselleştirilmiş hali olarak ifade edilebilir. Dışsal motivasyon alt boyutlarından en yüksek düzeyde özerklik içeren motivasyon bütünleşmiş düzenlemedir. Her ne kadar yüksek düzeyde özerklik ihtiva etse de davranış bireyin değerleri ile uyumlu olan sonuçlardan temel olarak gerçekleştirildiğinden dışsal motivasyon olarak ifade edilmektedir (Ryan ve Deci 2000a, Ryan ve Deci 2000b).

Öz belirleme kuramı kapsamında ifade edilen motivasyon türlerinden bir diğeri de motivasyonsuzluktur. Motivasyonsuzluk, harekete geçmek için bir niyetin olmaması durumudur (Deci ve Ryan 2000). Motivasyonsuzluk, bireyin davranışa değer vermeme, davranışı gerçekleştirmek için dışsal bir baskı hissetmeme ve davranışın sonucuyla ilgili bir beklentisi olmaması ile karakterizedir. Motivasyonsuzluk diğer motivasyon türlerinin aksine bir eylemi yapmamaya ilişkin göstergeci. Motivasyon ise, bireylerin belirli

bir amacı gerçekleştirmek için etkin hale gelmesini diğer bir ifadeyle harekete geçmesini ifade etmektedir.

Motivasyon içsel arzuları, dürtüleri, dışsal baskıları ve amaçları kapsayan çok boyutlu bir yapıya sahiptir (Wolfe ve ark.2013). Bununla birlikte motivasyon harekete geçirci, hareketi devam ettirici ve olumlu yönde yöneltici özelliklere de sahip bir yapıdır. Motivasyonun bu özellikleri açısından diğer alanlarda etkin bir şekilde kullanılması, onun yardım süreçlerinde de ihtiyaç duyulan bir araç olarak kullanılmasını gündeme getirmiştir (İlgar ve Çoşgun İlgar 2014). Ruh sağlığı alanında çalışan araştırmacılar motivasyona ilişkin bir anlayış geliştirmeye çalışmış ve motivasyonun tedavi sürecindeki etkilerini birçok çalışma kapsamında değerlendirmeye çalışmışlardır.

Alanyazında birçok çalışmada (Hiller ve ark. 2002, Drieschner ve ark. 2004, İlagan ve ark. 2015) tedavi sürecinde motivasyonun etkileri incelenerek motivasyonun süreçteki önemi vurgulanmıştır. Bununla birlikte psikolojik danışma/terapi sürecindeki motivasyonun, hem süreç hem de tedavi sonuçları açısından önemli bir rol oynadığı vurgulanmaktadır (DiClemente ve ark. 1999, Bachelor ve ark. 2007, Leibert ve Dunne-Bryant 2015). Diğer bir ifade ile motivasyon ve sürece katılım, hem tedavi sürecinin devamını sağlayan hem de tedavi çıktılarını belirleyen önemli tedavi bileşenleri olarak görülmektedir (Melnick ve ark. 2001). Bu anlamda tedavi sürecinde yüksek motivasyon ve yüksek katılım kombinasyonunun, kişilerin tedavi sürecine katılmaları açısından doğrudan bir etkiye sahip olduğu vurgulanmaktadır (Longshore ve Teruya 2006). Bu açıdan tedavi için motivasyon diğer psikolojik göstergeler ile de ilişkili bir kavramdır (Freyer ve ark. 2005).

Psikolojik danışma ya da psikoterapi sürecinde motivasyon birçok problem alanında önemli bir değişken olarak ele alınmış ve çeşitli sorunlar da araştırılmıştır. Bu kapsamda motivasyon ve tedavi sürecini değerlendiren çalışmalar içerisinde madde bağımlılıklarının tedavileri üzerine bir çok çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Bu açıdan tedavi motivasyonu, genellikle alkol ve uyuşturucu bağımlılığı bozukluğu olan hastalarda tedavi arayışının ve başarısının güçlü bir belirleyicisi olarak kabul edilir (DiClemente ve ark. 1999, Cahill ve ark. 2003, Simoneau ve Bergeron 2003, Longshore ve Teruya 2006).

Depresyon tedavisi ve depresyonun nüksetmesini azaltmaya yönelik bilişsel davranışçı terapi odaklı müdahaleleri konu edinen çalışmalarda motivasyonun hem tedavi çıktıları hem de nüksün önlenmesi bağlamında yordayıcı bir değişken olduğu ifade edilmiştir (Vogel ve ark. 2006, McBride ve ark. 2010). Yaygın anksiyete bozukluğu olan bireylerle gerçekleştirilen başka bir çalışmada ise, danışanların terapiye yönelik motivasyonlarının tedavi öncesi ve sonrası değişiklikler anlamında belirleyici olduğu ve yüksek motivasyona sahip bireylerin daha olumlu terapi çıktılarına sahip oldukları ortaya konmuştur (Ladouceur ve ark. 2000). Özetle problem alanı farklılaşsa dahi terapi sürecinde motivasyonun önemi yadsınamayacak bir durumdur.

Psikolojik danışma ve psikoterapi sürecinde de motivasyonu konu edinen birçok çalışma bulunmaktadır (Newman 1994, Drieschner ve ark. 2004, Appelbaum ve Steed 2005, McCarthy 2014, İlagan ve ark. 2015). Özellikle de bilişsel davranışçı terapi gibi eylem odaklı terapilerde değişim için danışan motivasyonu yaygın olarak tedavi sonuçlarının merkezi olarak kabul edilir (Westra 2011, Lombardi ve ark. 2014). Motivasyon, terapötik süreç açısından son derece önemli olarak kabul edilmiş ve tedavi sürecinin başından sonuna kadar sürecinin önemli ve ayrılmaz bir parçası olarak görülmüştür (Cahill ve ark. 2003, Longshore ve Teruya 2006). Danışanların terapi sürecine ilişkin

motivasyonları özellikle süreç çıktıları bağlamında değerlendirilmiştir (Moore ve ark. 2013, McCarthy 2014, Ilagan ve ark. 2015). Terapötik süreç içerisinde iyi motive olmuş danışanların tedavi çıktılarının (sonuçlarının) terapi sürecinde motive olmayan bireylere göre önemli derecede daha iyi olduğu saptanmıştır (Melnick ve ark. 2001, Hiller ve ark. 2002, Longshore ve Teruya 2006).

Diğer taraftan yapılan araştırmalarda (Rempel ve Destefano 2001, Ball ve ark. 2006) motivasyon düzeyi düşük olan danışanlar ile terapi sürecine yönlendirilmiş olan danışanların erken bırakma da dahil olmak üzere düşük danışma çıktılarına sahip olduklarını ortaya koymuştur. Düşük motivasyon/motivasyon eksikliği nedeniyle danışanların birçoğunun ilk randevuya gelmedikleri (Sheeran ve ark. 2007) diğerlerinin ise danışma sürecini tamamlamadan erken bıraktıkları (Drieschner ve ark. 2004; Ryan ve ark. 2010) saptanmıştır. Motivasyon genellikle tedavi yönelik yüksek hazır olunmayı yansıtan öğeler ve düşük tedavi direnci ile de karakterize edilmektedir (Longshore ve Teruya 2006). Bu doğrultuda terapide direnç ve uyumsuzluk, yaygın olarak değişim ile ilgili ikilem ve düşük motivasyonun göstergeleri olarak kabul edilmektedir (Westra 2011). Bu kapsamda hem erken bırakma hem de sunulan hizmetin çıktıları bağlamında terapi sürecine ilişkin motivasyonun önemli bir değişken olduğu düşünülebilir.

Alan yazında görüldüğü üzere, terapi sürecinde motivasyonun önemi, bağımlılık problemlerinden, duygudurum ve anksiyete problemlerine kadar geniş bir yelpazede ve psikoterapi süreci açısından da sürecin başlangıcından, terapötik ilişki ve danışma çıktıları değerlendirilmeye kadar uzanan geniş bir çerçevede ele alınmıştır. Bu bağlamda danışma motivasyonunun hem sürecin seyrinde hem de sürecin çıktılarının niteliği ve düzeyinde önemli rol oynadığı ifade edilebilir. Bu açıdan danışma sürecinde danışanların motivasyonlarını belirlemek danışma süreci açısından önemli bir faktör olarak görülmektedir.

Türkiye’de psikolojik danışma sürecinde danışanların konumuna ilişkin çalışmalar incelendiğinde bu çalışmaların genel olarak yardım alma gönüllülüğü ve problem alanlarının değerlendirilmesi ile sınırlı olduğu görülmektedir (Türküm 2004, Erkan ve ark. 2012, Topkaya ve Meydan 2013). Bununla birlikte danışanların psikolojik danışma/terapi sürecine ilişkin motivasyonlarını değerlendiren bir çalışmaya ise rastlanmamıştır. Bu bağlamda danışanların psikolojik danışma/terapi sürecine ilişkin motivasyonlarını belirleme konusunda bir ölçme aracının eksikliği söz konusudur.

Bu nedenle bu çalışma kapsamında öz belirleme kuramı temel alınarak geliştirilmiş olan Danışanlar için Terapi Motivasyonu Ölçeği’nin (Pelletier ve ark. 1997) Türk kültürüne uyarlama çalışması gerçekleştirilmesine gereksinim duyulmuştur. Bu anlamda bu çalışma ile danışanların psikolojik danışmaya ilişkin motivasyonlarını değerle Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken amaçlı örnekleme yönteminin ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Bu kapsamda ön görüşme sonrasında en az bir oturum psikolojik danışma sürecine devam etmiş olma ölçütü temel alınmıştır. Bu ölçüde uyan öğrencilerden araştırmaya katılmayı kabul eden bireyler araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Kullanılabilecek bir ölçme aracının ortaya çıkarılması ile alanyazındaki bu eksikliği giderilebileceği, ruh sağlığı alanında çalışan psikiyatrist, psikolog, psikolojik danışma alanına mensup uzmanların danışan motivasyonlarını değerlendirerek daha nitelikli yardım hizmetleri tasarlayabileceği ve yürütebileceği düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırma Grubu

Bu araştırma 2014-2015 akademik yılında Anadolu Üniversitesi ve Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi'nde eğitim gören ve psikolojik danışma yardımı almak için başvurmuş ve sürece devam etmiş başvuran 109 üniversite öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Psikolojik danışma sürecine devam etme koşulu, ön görüşme yapıldıktan sonra en az bir oturum Psikolojik Danışma sürecine katılmış olma durumu dikkate alınarak sağlanmıştır. Yaşları 18-25 arasında olan öğrencilerin 77'si kadın ve 32'si erkektir. Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken amaçlı örnekleme yönteminin ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda ön görüşme sonrasında en az bir oturum psikolojik danışma sürecine devam etmiş olma ölçütü temel alınmıştır. Bu ölçüte uyan öğrencilerden araştırmaya katılmayı kabul eden bireyler araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur.

Tüm katılımcılara ölçme aracı ile birlikte araştırmanın amacını, yöntemini içeren, katılımın gönüllü olduğunu, sadece bu araştırma kapsamında kullanılacağını, diledikleri zaman formu doldurmaktan vazgeçebileceklerini ifade eden ve araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan bilgilendirilmiş onam formu verilmiş, onam formunu imzalayan danışanlar araştırma grubuna dahil edilmiştir. Araştırma kapsamında Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği etik kurallarına uygun bir süreç işletilmiştir.

Kullanılan Ölçme Araçları

Danışanlar için Terapi Motivasyonu Ölçeği (Client Motivation for Therapy Scale)

Pelletier ve ark. (1997) tarafından geliştirilen ölçeğin orijinal formu 24 maddeden ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. Faktörler dış motivasyon, içsel motivasyon ve motivasyon-suzluk olarak isimlendirilmektedir. Ölçeğin dışsal motivasyon alt boyutu ise kendi içinde dört ayrı boyuttan oluşmaktadır. Bunlar; dışsal düzenleme, özdeşleşme, bütünlüşme ve içe yansıtma olarak isimlendirilmiştir. Ölçekte yapı itibarı ile altı alt ayrı boyut tanımlanmaktadır. Doğrulayıcı faktör analizi çalışması bu bağlamda yapılmıştır. Ölçeğin geliştirilme sürecinde 144 ayaktan hastadan veri toplanmış bunlardan altısı analiz dışına çıkarılarak 138 yanıt üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Katılımcılar farklı sorun alanları ile terapi yardımına başvuran danışanlardan oluşmaktadır .

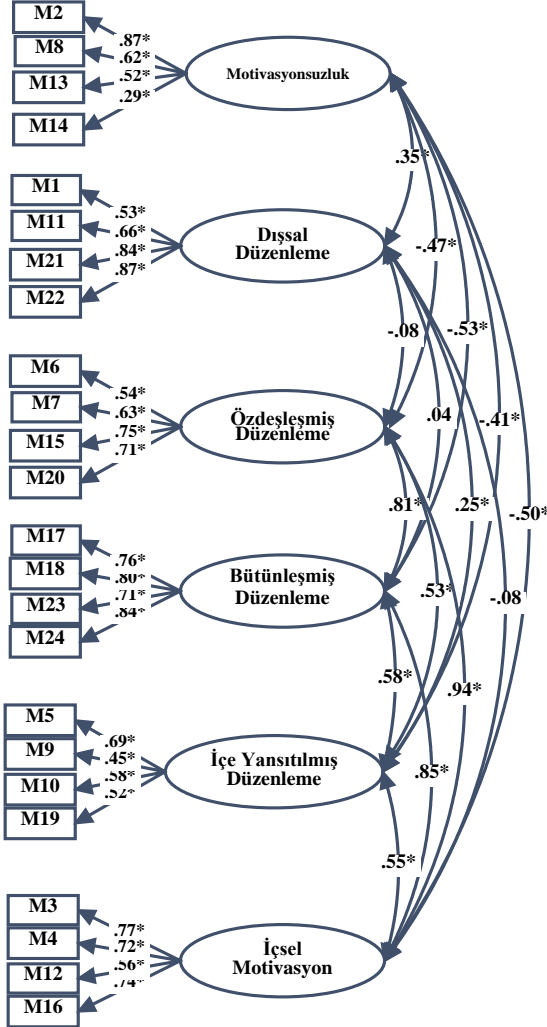
Kısa Demografik Bilgi Formu

Katılımcıların cinsiyet, yaş, sınıf bilgilerinin sorulduğu ve aynı zamanda içerisinde bilgilendirilmiş onam formunu içeren, katılımcı profilini değerlendirmek üzere kullanılan formdur. Söz konusu form araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur .

İşlem

Danışanlar için Terapi Motivasyonu Ölçeğinin uyarlanması çalışması için ölçeği geliştirenlerden Luc. G. Pelletier ile e posta yoluyla iletişim kurulmuş ve ölçeğin uyarlama çalışmasının yapılabileceğine ilişkin izin alınmıştır. Ölçme aracının orijinal ismi Client Motivation For Therapy Scale şeklindedir. Ancak ülkemizde terapi, psikoterapi, psikolojik danışma gibi kavramlar yaygın kullanıma erişmediği düşüncesi ile söz konusu ölçeği geliştirme yazardan görüşü alınmıştır. Terapi sözcüğü ile birlikte psikolojik danışma kavramının da kullanılmasının uygun olup olmadığı ölçek sahibine sorulmuştur. Bu kapsamda yazarın görüşü olumludur. Yazar ölçeğin özellikleri bağlamında terapi sözcüğünün yanında psikolojik danışma sözcüğünün de kullanılabilceğini , ölçme aracının

özelliklerinin bu alanda da kullanıma uygun olduğunu ifade etmiştir. Ardından ölçek Türkçe ve İngilizce'yi iyi düzeyde bilen üç öğretim elemanı tarafından Türkçeye çevrilmiş ve bu Türkçe formlar tekrar İngilizceye çevrilerek, İngilizce ve Türkçeyi bilen 15 danışana uygulanarak iki form arasındaki tutarlılık incelenmiştir. Dil ve gramer olarak gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra, Psikolojik Danışma ve Rehberlik ile Ölçme ve Değerlendirme alanındaki birer öğretim üyesinin içerik olarak incelemesi sağlanmış ve alınan geribildirimler ile ölçeğe son şekli verilmiştir.

Şekil 1. Altı faktörlü yapı birinci düzey DFA sonuçları

İstatistiksel Analiz

Bu çalışmada Danışanlar için Terapi Motivasyonları Ölçeğinin doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. DFA ise kuramsal bir temele dayanarak çeşitli değişkenlerden oluşturulan faktörlerin gerçek verilerle ne derece uyum gösterdiğini değerlendirme amacıyla kullanılmaktadır. Bu çalışmada, verinin oluşturulan yapı ile ne derece uyum sağladığını değerlendirmek için, Ki-Kare/Serbestlik Derecesi <5, CFI (Comparative Fit Index), GFI (Goodness of Fit Index) ve NNFI (Non-Normed Fit Index) < .90, SRMR (Standardized Root Mean Square Residual) ve RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) <.10 uyum iyiliği indeksleri ve değerleri kullanılmıştır. Araştırmada istatistiksel anlamlılık düzeyi .05 olarak belirlenmiş, toplanan veriler IBM Spss 21.0 ve LISREL 9.1 programları kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular

Yapı Geçerliliği

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)

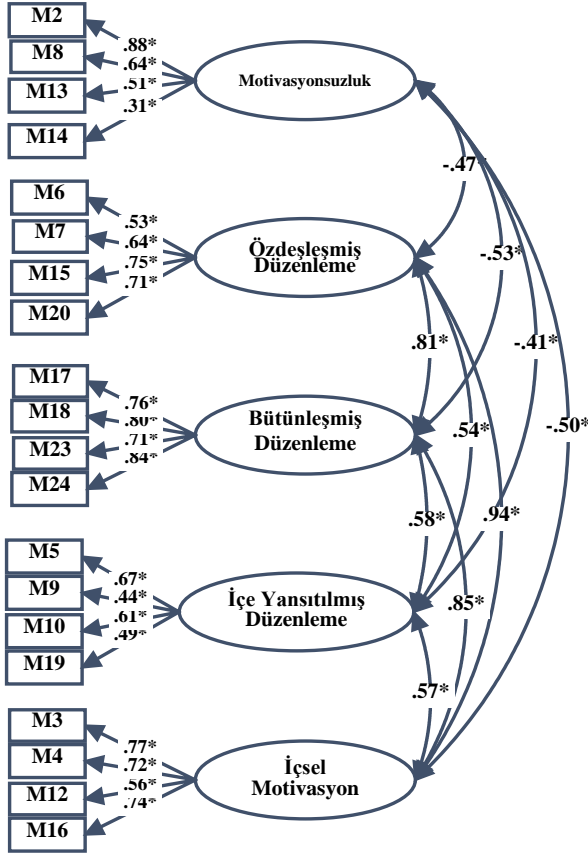
Danışanlar İçin Terapi Motivasyonu Ölçeği'nin yapı geçerliliği DFA ile incelenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliliğinin değerlendirmesinde öncelikle birinci düzey DFA ardından ikinci düzey DFA uygulanmıştır. Ölçeğe uygulanan birinci düzey DFA sonucunda 24 madde ve altı alt boyuttan oluşan yapı için uyum iyiliği değerleri, $X^2(237, N = 109) = 400.00$, $p < .01$; $X^2/sd = 1.68$; $RMSEA = .0794$ ($RMSEA$ için %90 güven aralığı = .065-.092); $NNFI = .92$; $IFI = 93$; $CFI = .93$; $SRMR = .080$ şeklinde hesaplanmıştır. Birinci düzey DFA sonucunda oluşan diyagram Şekil 1'de sunulmuştur. Analiz sonucunda elde edilen uyum iyiliği değerleri incelendiğinde modele ait uyum iyiliği değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu görülmektedir.

Ölçeğin altı faktörlü yapısına ait birinci düzey DFA sonucunda faktör yüklerinin .29 ile .87 arasında değerler aldığı ve tüm faktör yüklerinin .01 düzeyinde anlamlı oldukları belirlenmiştir. Faktörler arası korelasyonlar değerlendirildiğinde, "Dışsal Düzenleme" alt boyutunun, sadece "Motivasyonsuzluk" ve "İçe Yansıtılmış Düzenleme" alt boyutları ile anlamlı bir ilişki gösterdiği diğer alt boyutlarla anlamlı bir ilişki göstermediği görülmektedir.

Ölçeğe ait ikinci düzey DFA sonuçları değerlendirildiğinde edilen uyum iliği değerleri, $X^2(245, N = 109) = 427.15$, $p < .01$; $X^2/sd = 1.74$; $RMSEA = .081$ ($RMSEA$ için %90 güven aralığı = .069-.095); $NNFI = .91$; $IFI = 93$; $CFI = .92$; $SRMR = .090$ şeklinde hesaplanmıştır. Uyum değerlerinin, bazı değerler ($RMSEA$ ve $SRMR$) kritik düzeyde kalsa da, kabul edilebilir düzeyde olduğu ifade edilebilir. Danışanlar İçin Terapi Motivasyonu Ölçeği'ne ait altı faktörlü yapı için, ikinci düzey DFA sonucunda, "Dışsal Motivasyon" üst boyutu altında bulunan "Dışsal Düzenleme" alt boyutunun üst faktöre anlamlı bir şekilde bağlanmadığı belirlenmiştir ($\beta = .05$, $p > .05$). Ölçekte yer alan tüm diğer faktörlerin ise üst faktörlerine anlamlı bağlandıkları görülmektedir. "Dışsal Motivasyon" alt boyutunun madde yükleri bakımından doğrulandığı, faktör yük değerlerinin .53 ile .90 arasında değiştiği ve bütün faktör yüklerinin .01 düzeyinde anlamlı olduğu gözlemlendiğinden, ölçeğe ilişkin alternatif faktör yapıları da denenmiştir.

Ölçeğin yapı itibarı ile üç üst faktörden oluştuğu bilindiğinden üç faktörlü bir yapı olarak birinci ve ikinci düzey DFA uygulanmıştır. Üç faktörlü yapıda, dışsal motivasyon alt boyutunda bulunan faktörler (özdeşleşmiş düzenleme, bütünleşmiş düzenleme, içe

yansıtılmış düzenleme ve dışsal düzenleme) birleştirilerek tek faktör olarak değerlendirilmiştir. Ölçeğe ilişkin üç faktörlü yapıda birinci düzey DFA sonucunda elde edilen uyum değerlerinin, $X^2(249, N = 109) = 635.76, p < .01; X^2/sd = 2.55; RMSEA = .12$ (RMSEA için %90 güven aralığı = .11-.13); NNFI = .82; IFI = .84; CFI = .84; SRMR = .012 şeklinde olduğu görülmektedir. Modele ilişkin uyum değerleri incelendiğinde, uyum iyiliği değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olmadığı, dolayısıyla modelin veri ile iyi uyum göstermediği ifade edilebilir (Tabachnick ve Fidell 2013). Ölçeğe ilişkin üç faktörlü yapı birinci düzey DFA ile test edildiğinde, altı faktörlü yapıda “Dışsal Düzenleme” alt boyutunda olması beklenen maddelerin faktör yüklerinin tamamının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir.

Şekil 2. Beş faktörlü yapı birinci düzey DFA sonuçları

Yapılan analizler sonucunda, Danışanlar İçin Terapi Motivasyonu Ölçeği “Dışsal Düzenleme” alt boyutunun kendi içinde faktör olarak doğrulandığı ama üst faktörlere bağlanmadığı belirlenmiş ve bu faktör ölçekten çıkarılarak analizler tekrarlanmıştır.

Dışsal düzenleme alt boyutu ölçekten çıkarıldıktan sonra, üç faktörlü ve beş faktörlü yapı için birinci ve ikinci düzey DFA uygulanmıştır. Beş faktörlü yapı için elde edilen birinci düzey DFA sonuçlarına ait uyum değerlerinin, $\chi^2(160, N = 109) = 280.32, p < .01$; $\chi^2/sd = 1.75$; RMSEA = .082 (RMSEA için %90 güven aralığı = .066-.099); NNFI = .93; IFI = 95; CFI = .94; SRMR = .081 şeklinde ve kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu belirlenmiştir. Beş faktörlü yapı için birinci düzey DFA sonucunda oluşan diyagram Şekil 2'de sunulmuştur.

Beş faktörlü yapı için uygulanan birinci düzey DFA sonucunda tüm madde faktör yüklerinin istatistiksel olarak anlamlı oldukları ve faktör yük değerlerinin .31 ile .88 arasında değiştiği belirlenmiştir. Alt boyutlar arası korelasyon değerleri ise Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Danışanlar İçin Terapi Motivasyonu Ölçeği beş faktörlü yapı için faktörler arası korelasyonlar

Alt Boyutlar	1	2	3	4
1. Motivasyonsuzluk				
2. Özdeşleşmiş Düzenleme	-.47*			
3. Bütünleşmiş Düzenleme	-.53*	.81*		
4. İçe Yansıtılmış Düzenleme	-.41*	.54*	.59*	
5. İçsel Motivasyon	-.50*	.94*	.85*	.57*

* $p < .01$

Tablo 1'de verilen korelasyon değerleri incelendiğinde ölçeğe ait beş boyutlu yapıda, alt boyutlar arası korelasyon katsayılarının .41 ile .94 arasında değerler aldığı ve .01 düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir.

Danışanlar İçin Terapi Motivasyonu Ölçeği beş faktörlü yapı için ikinci düzey DFA uygulandığında elde edilen uyum iyiliği değerlerinin, $\chi^2(164, N = 109) = 84.62, p < .01$; $\chi^2/sd = 1.73$; RMSEA = .081 (RMSEA için %90 güven aralığı = .065-.097); NNFI = .94; IFI = 95; CFI = .94; SRMR = .082 şeklinde ve kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu belirlenmiştir (Tabachnick ve Fidell 2013). İkinci düzey DFA sonucunda oluşan diyagram Şekil 3'te sunulmuştur.

Tablo 2. Danışanlar İçin Terapi Motivasyonu Ölçeği üç faktörlü yapı için faktörler arası korelasyonlar

Alt Boyutlar	1	2
1. Motivasyonsuzluk		
2. Dışsal Motivasyon	-.55*	
3. İçsel Motivasyon	-.50*	.92*

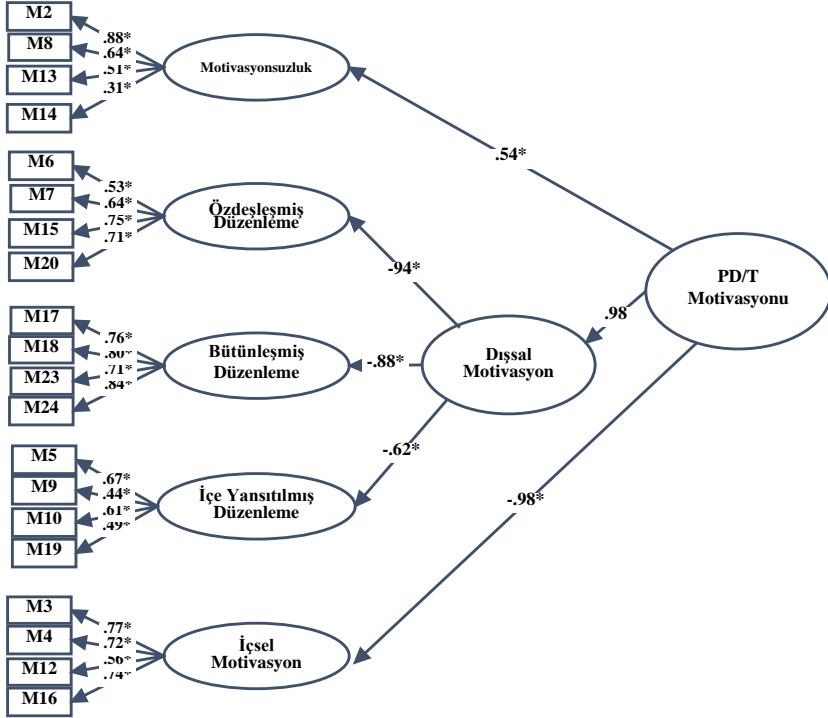
* $p < .01$

Ölçeğin beş faktörlü yapısına ilişkin ikinci düzey DFA sonucunda tüm faktörlerin üst faktörlere istatistiksel olarak anlamlı bağlandıkları belirlenmiştir. Dolayısıyla yapı olarak, ölçeğin bu faktör yapısı ile doğrulandığı ifade edilebilir.

Ölçeğin üç faktörlü yapısına birinci düzey DFA uygulandığında elde edilen uyum değerlerinin, $\chi^2(167, N = 109) = 327.90, p < .01$; $\chi^2/sd = 1.96$; RMSEA=0.090 (RMSEA için %90 güven aralığı = .078-.10); NNFI = .92; IFI = 93; CFI = .93; SRMR = .088 şeklinde hesaplanmıştır. Söz konusu değerlerin kabul edilebilir sınırlar içinde

kaldığı belirlenmiştir (Tabachnick ve Fidell 2013). Ölçeğin üç faktörlü yapısına ait birinci düzey DFA sonucunda oluşan diyagram Şekil 4'te sunulmuştur.

Üç faktörlü yapı için uygulanan birinci düzey DFA sonucunda tüm madde faktör yüklerinin istatistiksel olarak anlamlı oldukları ve faktör yük değerlerinin .32 ile .85 arasında değerler aldıkları belirlenmiştir. Alt boyutlar arası korelasyon değerleri ise Tablo 2'de verilmiştir.

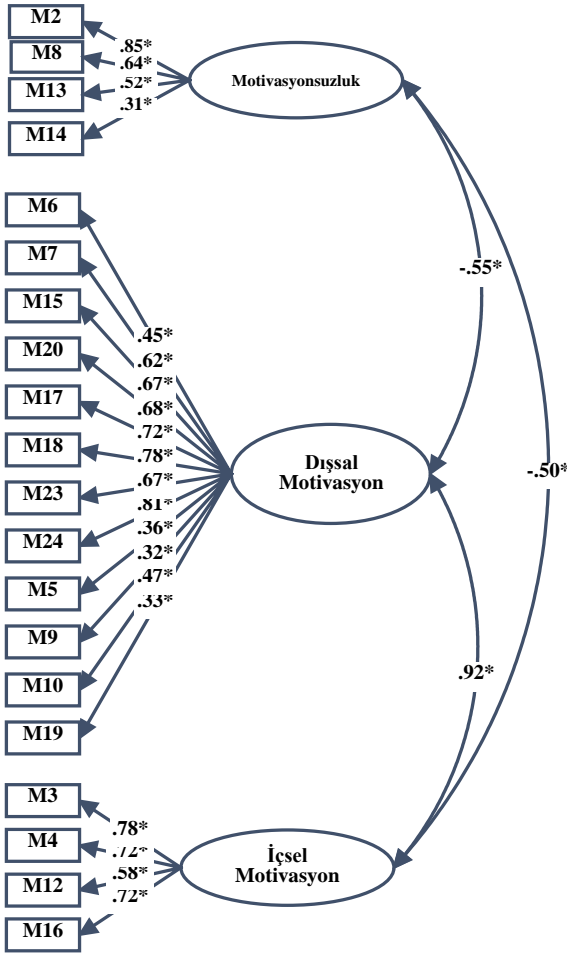

Şekil 3 Beş faktörlü yapı ikinci düzey DFA sonuçları

Tablo 2'de verilen korelasyon değerleri incelendiğinde ölçeğin üç faktörlü yapısına ait alt boyutlar arası ilişkilerin anlamlı olduğu ve korelasyon değerlerinin .50 ile .92 arasında değiştiği belirlenmiştir.

Ölçeğin üç faktörlü yapısına ikinci düzey DFA uygulandığında elde edilen uyum değerlerinin, $\chi^2(167, N = 109) = 327.90, p < .01; \chi^2/sd = 1.96; RMSEA = .089$ (RMSEA için %90 güven aralığı = .078-.10); NNFI = .92; IFI = 93; CFI = .93; SRMR = .088 şeklinde hesaplanmıştır. Söz konusu değerlerin kabul edilebilir sınırlar içinde kaldığı belirlenmiştir (Tabachnick ve Fidell 2013).

Ölçeğin üç faktörlü yapısına ait ikinci düzey DFA sonucunda oluşan diyagram Şekil 5'te sunulmuştur.

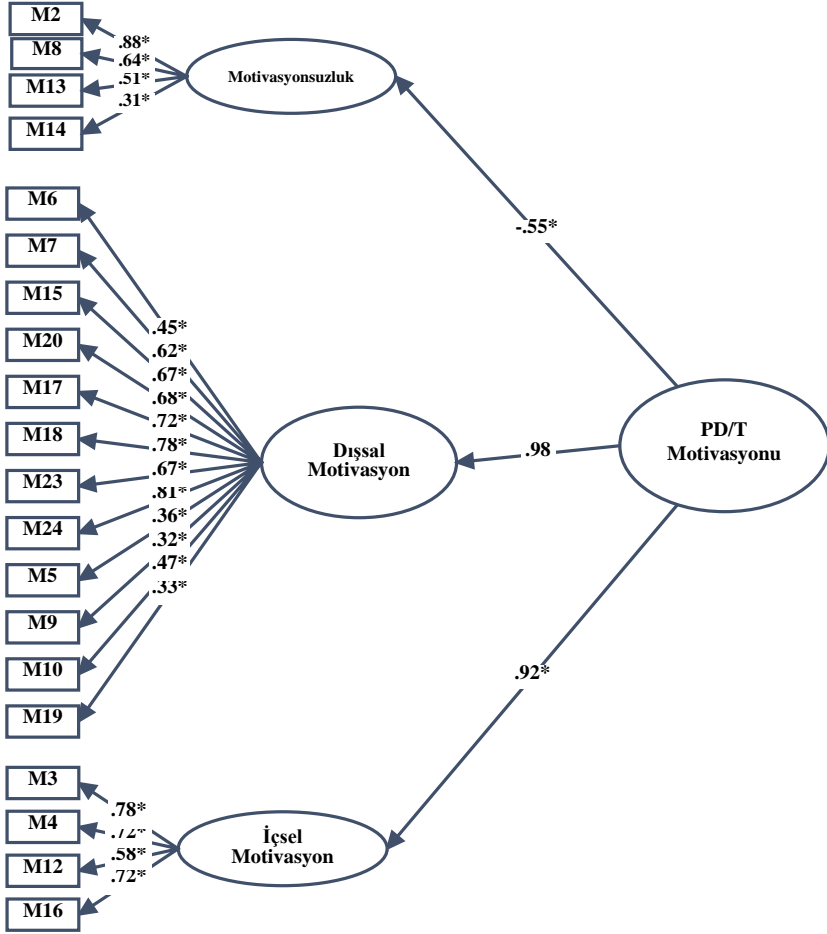

Şekil 4 Üç faktörlü yapı birinci düzey DFA sonuçları

Ölçeğin üç faktörlü yapısına ilişkin ikinci düzey DFA sonucunda da, tüm faktörlerin üst faktörlere istatistiksel olarak anlamlı bağlandıkları belirlenmiştir. Ölçeğin yapı olarak üç faktörlü olarak da kullanılabileceği ifade edilebilir.

Güvenirlilik

Danışanlar İçin Terapi Motivasyonu Ölçeği'nin güvenirliliği Cronbach Alfa iç tutarlılık kat sayısı ile belirlenmiştir. İç tutarlılık katsayıları, motivasyonsuzluk alt boyutu için .67, içsel motivasyon alt boyutu için .82, içse yansıtılmış düzenleme alt boyutu için .71, bütünleşmiş düzenleme alt boyutu için .84, özdeşleşmiş düzenleme alt boyutu için .80 ve ölçeğin geneline ilişkin iç tutarlılık katsayısı ise .79 olarak hesaplanmıştır.

Şekil 5 Üç faktörlü yapı için ikinci düzey DFA sonuçları

Madde Analizi

Danışanlar İçin Terapi Motivasyonu Ölçeği'nin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının .59 ile .88, toplam puanlara göre belirlenmiş % 27'lik alt ve üst gruplardaki farklara ilişkin t (sd=56) değerlerinin ise 3.74 (p<.001) ile 14.79 (p<.001) arasında sıralandığı görülmüştür. Maddelerin analizine ilişkin bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tartışma

Bu çalışma kapsamında Danışanların Terapi Motivasyonu Ölçeği'nin (Pelletier ve ark. 1997) uyarlaması gerçekleştirilmiş bu kapsamda birinci ve ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi yöntemi kullanarak ölçeğin faktör yapısının değerlendirilmesi amaçlan-

mıştır. Ölçeğin orijinal formu içsel motivasyon, dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk olarak isimlendirilmiş 3 alt boyuttan, dışsal motivasyon alt boyutu ise dışsal düzenleme, içe yansıtılmış düzenleme, özdeşleşmiş düzenleme ve bütünleşmiş düzenleme olarak isimlendirilen dört boyuttan oluşmaktadır. Çalışma kapsamında öncelikle orijinal faktör yapısına uygun olan ölçüm modeli değerlendirilmiş ancak bu faktör yapısının doğrulanmadığı görülmüştür. Bu yüzden olası kombinasyonlar denenmiştir. Gerçekleştirilen analizlerde dışsal motivasyonun alt boyutu olan dışsal düzenlemeye ilişkin maddelerin yapıya uymadığı ve herhangi bir üst faktöre bağlanmadığı gözlenmiştir. Bu maddeler modelin dışına çıkarılarak analiz yenilenmiştir. Gerçekleştirilen analizler sonucunda bulgular da ifade edildiği üzere iki farklı yapı elde edilmiştir. Bu yapılardan ilki içsel motivasyon, dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk alt boyutlarından oluşan üç boyutlu yapıdır. İkinci yapı ise içsel motivasyon, motivasyonsuzluk ile birlikte dışsal motivasyonu oluşturan özdeşleşmiş düzenleme, bütünleşmiş düzenleme, içe yansıtılmış düzenleme alt boyutlarını içeren beş boyutlu yapıdır.

Tablo 3. Danışanlar İçin Terapi Motivasyonu Ölçeği düzeltilmiş madde – toplam korelasyonları ve %27'lik alt-üst grup farkına ilişkin t değerleri.

Faktör	Madde No	r_{jk}	t
Motivasyonsuzluk	2	.76*	-5.88
	8	.73*	-6.08
	13	.69*	-3.74
	14	.68*	-8.12
Özdeşleşmiş Düzenleme	6	.79*	-5.90
	7	.79*	-6.44
	15	.84*	-7.75
	20	.86*	-6.51
Bütünleşmiş Düzenleme	17	.80*	-10.90
	18	.84*	-9.83
	23	.81*	-14.79
	24	.86*	-10.72
İçe Yansıtılmış Düzenleme	5	.77*	-8.75
	9	.80*	-7.59
	10	.87*	-6.15
	19	.88*	-8.31
İçsel Motivasyon	3	.74*	-7.86
	4	.62*	-7.92
	12	.59*	-10.27
	16	.68*	-5.67

*p<.001

Danışanlar İçin Terapi Motivasyonu ölçeğinin uyarlama çalışmasına ölçeğin üç boyutlu ($\chi^2(167, N = 109) = 327.90, p < .01; \chi^2/sd = 1.96; RMSEA = .089$ (RMSEA için %90 güven aralığı = .078-.10); NNFI = .92; IFI = 93; CFI = .93) yapısının doğrulandığı görülmüştür. Boyutlar orijinal forma uygun olarak içsel motivasyon, dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk olarak isimlendirilmiştir. Dışsal motivasyon ise kendi içerisinde Özdeşleşmiş düzenleme, Bütünleşmiş düzenleme, İçe Yansıtılmış Düzenleme olarak üç

alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek maddeleri arasından 2, 8, 13 ve 14 numaralı maddeler motivasyonsuzluk alt boyutunu oluşturmaktadır. Bu alt boyuta örnek olarak Madde 2: Açıkçası psikolojik danışma sürecinden ne alabileceğimi anlamıyorum. maddesi verilebilir. İçsel motivasyon alt boyutu 3, 4, 12 ve 16 numaralı maddelerden oluşmaktadır. Bu alt boyut için örnek ölçek maddesi Madde 3: Psikolojik danışma sürecine kendimi verdiğimde bu süreçten zevk alıyorum şeklindedir. Son olarak 17, 18, 23 ve 24 numaralı maddelerin bütünleşmiş düzenleme (Madde 23: Psikolojik danışma süreci ile yaşadığım değişikliklerin bir parçam haline geldiğini hissediyorum.); 5, 9, 10 ve 19 numaralı maddelerin içe yansıtılmış düzenleme (Madde 9: Psikolojik danışmaya devam etmezsem kendimi kötü hissederim.) ; 6, 7, 15 ve 20 numaralı maddelerin özdeşleşmiş düzenleme (Madde 7: Psikolojik danışma sürecinin eninde sonunda kendimi daha iyi hissettireceğini düşünüyorum.) alt boyutunu oluşturdukları ve tüm bu üç alt boyuttaki maddelerin ise dışsal motivasyon alt boyutunu oluşturduğu bulunmuştur.

Özbelirleme kuramı çerçevesinde geliştirilmiş olan birçok ölçme aracı bulunmaktadır. Bu ölçme araçlarının bazılarında özellikle dışsal motivasyonun alt boyutlarından bazılarının belirginleşmediği görülmüştür. Örneğin Vallerand ve arkadaşları (1989, 1992) tarafından geliştirilmiş olan eğitimde motivasyon ölçeği motivasyonsuzluk, içsel motivasyon, içe yansıtılmış dışsal motivasyon ve özdeşleşmiş dışsal motivasyon alt boyutlarından oluşmaktadır. Öğretme motivasyonları üzerine geliştirilen bir diğer ölçek çalışmasında ise ölçeğin faktör yapısı sadece içsel motivasyon ve dışsal motivasyon şeklinde ortaya konabilmiştir (Kauffman ve ark. 2011). Türkçeye uyarlaması İlhan (2010) tarafından yapılan kişisel amaç motivasyonu ölçeği için (Sheldon ve Elliot 1998) ilişkisel amaç motivasyonu ölçeği için ise (Gore ve Cross 2006) ölçeklerinde de dışsal motivasyonun alt boyutlarının tam anlamı ile gözlenemediği söylenebilir. Bu bağlamda öz belirleme kuramına göre motivasyonun temel olarak içsel motivasyon, dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk olarak ifade edilebileceği söylenebilir. Dışsal motivasyonu oluşturan alt boyutların ise bir çok çalışma da bizim araştırmamıza benzer şekilde belirginleşmediği görülmektedir. Birçok çalışma da içsel motivasyon, dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluktan oluşan üçlü yapının kullanılması tercih edilmekte bu yapı doğrultusunda araştırmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda bizlerde DİTMÖ kullanılırken içsel motivasyon, dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluktan oluşan üçlü yapının kullanılmasının daha uygun olacağını düşünmekteyiz.

Ölçeğin geliştirme sürecinde ölçek yazarlarından fikir alınarak terapi sözcüğünün yerine psikolojik danışma sözcüğünün kullanılmasının uygun olup olmadığı hakkında fikir alınmıştır. Yazarın bu konudaki tutumu terapi ve psikolojik danışma kavramlarının aynı anlamda kullanılabileceği yönündedir. Bu kapsamda ölçme aracını kullanmak isteyen araştırmacıların ölçeği tamamında psikolojik danışma kelimesini terapi sözcüğü ile değiştirerek kullanmalarının mümkün olduğu düşünülmektedir. Ek olarak ölçeğin orijinal formunun geliştirildiği örnekleminde yatan hastalardan oluşmamış olması da dikkate alınarak ölçeğin uyarlama çalışmasında da Danışanlar İçin Terapi Motivasyonu Ölçeği olarak isimlendirilmesi uygun görülmüştür. Ölçek araştırmacıların amacına göre içsel motivasyon, dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk şeklinde üç alt boyutlu yapı ile kullanılabilmesi gibi, dışsal motivasyon alt boyutunu oluşturan alt ölçekler bazında da kullanılabilir. Danışanlar için Terapi Motivasyonu Ölçeği alt boyutlar bazında puanlar vermekte ancak ölçek geneli bir puan vermemektedir. Araştırmacıların çalışmaları kapsamında bu durumu dikkate alması gerekmektedir. Ek olarak bu çalışmada test

tekrar test yöntemi kullanılmamıştır. Psikolojik danışma motivasyonu değişken bir yapıya sahip olduğundan bu yöntem tercih edilmemiştir.

Danışanlar için Terapi Motivasyonu Ölçeği psikolojik danışma motivasyonu, psikolojik danışma ya da psikoterapi çıktıları, psikolojik danışmaya yönelik tutum, yardım arama davranışı, psikolojik danışmayı erken bırakma gibi motivasyonla ilgili olabilecek değişkenlerin araştırılacağı araştırmalarda bir ölçme aracı olarak kullanılabilir. Yine ruh sağlığı alanında çalışan kişilerin yürütecekleri psikolojik yardım süreçlerinde kendi danışanlarını değerlendirmek ve süreci yapılandırma sürecinde bir değerlendirme aracı olarak kullanabilecekleri düşünülmektedir.

Bu çalışmanın sınırlılıklarından biri klinik olmayan örnekleme yapılmış olmasıdır. Bu bağlamda klinik örneklem ya da yatan hastalarda faktör yapısı yeniden sınanabilir. Diğer bir sınırlılık ise çalışma grubunun üniversite öğrencilerinden oluşmuş olmasıdır. Bu sınırlılığı gidermeye dönük olarak daha farklı eğitim, yaş ve sosyo ekonomik düzeye mensup bireylerde ölçeğin faktör yapısının araştırılması uygun olacaktır. Çalışma kapsamında benzer ölçek geçerliği değerlendirilmemiştir. Benzer ölçekler geçerliğinin değerlendirilmesine yönelik araştırmaların gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

Sonuç olarak Danışanlar İçin Terapi Motivasyonu Ölçeği'nin ruh sağlığı çalışanlarının hizmet verdikleri danışanların, psikolojik yardım süreçlerine devam etmelerine ilişkin motivasyonlarını değerlendirme konusunda kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Appelbaum SH, Steed AJ (2005) The critical success factors in the client - consulting relationship. *Journal of Management Development*, 24:68–93.
- Bachelor A, Laverdière O, Gamache D, Bordeleau V (2007) Clients' collaboration in therapy: Self-perceptions and relationships with client psychological functioning, interpersonal relations, and motivation. *Psychotherapy (Chic)*, 44:175-192.
- Ball SA., Carroll KM, Canning-Ball M, Rounsaville BJ (2006) Reasons for dropout from drug abuse treatment: Symptoms, personality, and motivation. *Addict Behav*, 31:320-330.
- Cahill MA, Adinoff B, Hosig H, Muller K, Pulliam C (2003) Motivation for treatment preceding and following a substance abuse program. *Addict Behav*, 28:67–79.
- Chen B, Vansteenkiste M, Beyers W, Boone L, Deci EL, Van der Kaap-Deeder J et al. (2015) Basic psychological need satisfaction, need frustration, and need strength across four cultures. *Motiv Emot*, 39:216–236.
- Deci EL, Ryan RM, Gagne M, Leone DR, Usunov J, Kornazheva BP (2001) Need satisfaction, motivation, and well-being in the work organizations of a former eastern bloc country: a cross-cultural study of self-determination. *Pers Soc Psychol Bull*, 27:930-942.
- Deci EL, Ryan RM (2000) The "what" and "why" of goal pursuits : human needs and the self-determination of behavior. *Psychol Inq*, 11:227-268.
- DiClemente CC, Bellino LE, Neavins TM (1999) Motivation for change and alcoholism treatment. *Alcohol Res Health*, 23:86–92.
- Drieschner KH, Lammers SMM, Van Der Staak CPF (2004) Treatment motivation: an attempt for clarification of an ambiguous concept. *Clin Psychol Rev*, 23:1115–1137.
- Erkan S, Özbay Y, Cihangir-Çankaya Z, Terzi Ş (2012) Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları problemler ve psikolojik yardım arama gönüllükleri. *Eğitim ve Bilim*, 37:94–107.
- Freyer J, Tonigan JS, Keller S, Rumpf HJ, John U, Hapke U (2005) Readiness for change and readiness for help-seeking: a composite assessment of client motivation. *Alcohol Alcohol*, 40:540–544.
- Gore JS, Gross SE (2006) Pursuing goals for as: relationally autonomous reasons in long-term goal pursuit. *J Pers Soc Psychol*, 90:848-861.
- Hiller ML, Knight K, Leukefeld C, Simpson DD (2002) Motivation as a predictor of therapeutic engagement in mandated residential substance abuse treatment. *Crim Justice Behav*, 29:56–75.
- Ilagan G, Vinson ML, Sharp JL, Ilagan J, Oberman A (2015) Exploring outcomes and initial self-report of client motivation in a college counseling center. *J Am Coll Health*, 63:187–194.

- Ilgar Z, Çoşgun Ilgar S (2014) Empatinin psikolojik danışma sürecinde motivasyonel bir güç olarak kullanılması : kuramsal bir bakış. İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 4:51–74.
- Kauffman DF, Soyulu MY, Duke B (2011) Validation of the Motivation to Teach Scale. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 40(40):279-290.
- Ladouceur R, Dugas MJ, Freeston MH, Léger E, Gagnon F, Thibodeau N (2000) Efficacy of a cognitive-behavioral treatment for generalized anxiety disorder: evaluation in a controlled clinical trial. *J Consult Clin Psychol*, 68:957–964.
- Leibert TW, Dunne-Bryant A (2015) Do common factors account for counseling outcome? *J Couns Dev*, 93:225–235.
- Lombardi DR, Button ML, Westra HA (2014) Measuring motivation: change talk and counter-change talk in cognitive behavioral therapy for generalized anxiety. *Cogn Behav Ther*, 43:12–21.
- Longshore D, Teruya C (2006) Treatment motivation in drug users: a theory-based analysis. *Drug Alcohol Depend*, 81:179–188.
- McBride C, Zuroff DC, Ravitz P, Koestner R, Moskowitz DS, Quilty L et al. (2010) Autonomous and controlled motivation and interpersonal therapy for depression: moderating role of recurrent depression. *Br J Clin Psychol*, 49:529–545.
- McCarthy AK (2014) Relationship between rehabilitation counselor efficacy for counseling skills and client outcomes. *J Rehabil*, 80(2):3–11.
- Melnick G, De Leon G, Thomas G, Kressel D, Wexler HK (2001) Treatment process in prison therapeutic communities: motivation, participation, and outcome. *Am J Drug Alcohol Abuse*, 27:633–650.
- Moore LE, Tambling RB, Anderson SR (2013) The intersection of therapy constructs: the relationship between motivation to change, distress, referral source, and pressure to attend. *Am J Fam Ther*, 41:245–258.
- Newman CF (1994) Understanding client resistance: Methods for enhancing motivation to change. *Cogn Behav Pract*, 1:47–69.
- Pelletier LG, Tuson KM, Haddad NK (1997) Client Motivation for Therapy Scale : a measure of intrinsic motivation , extrinsic motivation , and amotivation theory. *J Pers Assess*, 68(2):37–41.
- Rempel M, Destefano CD (2001) Predictors of engagement in court-mandated treatment findings at the Brooklyn Treatment Court, 1996-2000. *J Offender Rehabil*, 33:87-124.
- Rigby CS, Deci EL, Patrick BC, Ryan RM (1992) Beyond the intrinsic-extrinsic dichotomy: self-determination in motivation and learning. *Motiv Emot*, 16:165–185.
- Ryan RM, Deci EL (2000a) Intrinsic and extrinsic motivations: classic definitions and new directions. *Contemp Educ Psychol*, 25:54–67.
- Ryan RM, Deci EL (2000b) Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *Am Psychol*, 55:68–78.
- Ryan RM, Lynch MF, Vansteenkiste M, Deci EL (2010) Motivation and autonomy in counseling, psychotherapy, and behavior change: a look at theory and practice. *Couns Psychol*, 39:193–260.
- Sheeran P, Aubrey R, Kellest S (2007) Increasing attendance for psychotherapy: implementation intentions and the self-regulation of attendance-related negative affect. *J Consult Clin Psychol*, 75:853–863.
- Sheldon KM, Elliot AJ (1998) Not all personal goals are personal: comparing autonomous and controlled reasons for goals as predictors of effort and attainment. *Pers Soc Psychol Bull*, 24:546–557.
- Simoneau H, Bergeron J (2003) Factors affecting motivation during the first six weeks of treatment. *Addict Behav*, 28:1219–1241.
- Topkaya N, Meydan B (2013) Üniversite öğrencilerinin problem yaşadıkları alanlar, yardım kaynakları ve psikolojik yardım alma niyetleri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3:25–37.
- Türküm AS (2004) Developing a scale of attitudes toward seeking psychological help: validity and reliability analyses. *Int J Adv Couns*, 26:321–329.
- Vallerand RJ, Blais MR, Brière NM, Pelletier, LG (1989) Construction et validation de l'échelle de motivation en éducation (EME). *Revue Canadienne des Sciences du Comportement*, 21:323-349.
- Vallerand RJ, Pelletier LG, Blais MR, Briere NM, Senecal C, Vallieres EF (1992) The Academic Motivation Scale: a measure of intrinsic, extrinsic, and amotivation in education. *Educ Psychol Meas*, 52:1003-1017.
- Vallerand RJ (2000) Deci and Ryan's self-determination theory: A view from the hierarchical model of intrinsic and extrinsic motivation. *Psychol Inq*, 11:312–318.
- Vogel PA, Hansen B, Stiles TC, Götestam KG (2006) Treatment motivation, treatment expectancy, and helping alliance as predictors of outcome in cognitive behavioral treatment of OCD. *J Behav Ther Exp Psychiatry*, 37:247–255.
- Westra HA (2011) Comparing the predictive capacity of observed in-session resistance to self-reported motivation in cognitive behavioral therapy. *Behav Res Ther*, 49:106–113.
- Wolfe S, Kay-Lambkin F, Bowman J, Childs S (2013) To enforce or engage: the relationship between coercion, treatment motivation and therapeutic alliance within community-based drug and alcohol clients. *Addict Behav*, 38:2187–2195.

mer zer, Anadolu Üniversitesi, Eskiřehir; **Ahmet Altınok**, Anadolu Üniversitesi, Eskiřehir; **Mustafa Kemal Yöntem**, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat; **Ferhat Bayoğlu**, Anadolu Üniversitesi, Eskiřehir.
Yazışma Adresi/Correspondence: Ömer zer, Anadolu Üniversitesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi, Eskiřehir, Turkey. E-mail: omer_oz@anadolu.edu.tr
Bu makale ile ilgili herhangi bir çıkar atışması bildirilmemiştir - No conflict of interest is declared related to this article
Çevrimiçi adresi / Available online: www.cappsy.org/archives/vol9/no1/
Geliř tarihi/Submission date: 24 Mart/Mart 24, 2016 - **Kabul Tarihi/Accepted** 11 Haziran/July 11, 2016

Danışanlar İçin Terapi Motivasyonu Ölçeği (DİTMÖ)

	Aşağıdaki ölçeği kullanarak, şu an psikolojik danışma sürecinde bulunma sebeplerinize aşağıdaki maddelerin ne derece uygun düşüğünü lütfen maddelerin sağındaki ilgili rakamı daire içine alarak belirtin. Şu an psikolojik danışmaya devam etme sebeplerinizin sürece başlama nedenlerinizden farklı olabileceğinin farkındayız. Ancak, sizin şu an psikolojik danışma sürecinde bulunma sebeplerinizi merak ediyoruz. Aşağıdaki ölçekte 1 Kesinlikle katılmıyorum - 7 Kesinlikle katılıyorum ifadesini göstermektedir. Cümlelerin size uygunluğunu bu aralıkta değerlendiriniz.							
1	Açıkçası psikolojik danışma/terapi sürecinden ne alabileceğimi anlamıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
2	Psikolojik danışma/terapi sürecine kendimi verdiğimde bu süreçten zevk alıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
3	Psikolojik danışma/terapi ile kişisel hedeflerime ulaşmak beni memnun ediyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
4	Problemimin çözümüne yönelik herhangi bir şey yapmazsam kendimi suçlu hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
5	Şu anki durumumda değişiklik yapmak istiyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
6	Psikolojik danışma/terapi sürecinin eninde sonunda kendimi daha iyi hissettireceğini düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
7	Başlangıçta psikolojik danışmaya/terapiye gitmek için bir sebebim vardı ancak şu an bıraksam mı diye düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
8	Psikolojik danışmaya/terapiye devam etmezsem kendimi kötü hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
9	Kendimi daha iyi anlamaya ihtiyacım var.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
10	Hakkımda daha önce bilmediğim şeyleri öğrenmek hoşuma gidiyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
11	Psikolojik danışma/ terapi sürecini sıkıcı buluyorum, ne işim var diye merak ediyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
12	Daha önce hiç düşünmemiştim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
13	Psikolojik danışma/terapi sürecinin problemlerime daha iyi başa çıkmamı sağlayacağını düşünüyorum	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
14	Kendimi daha iyi anlamayı umuyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
15	Psikolojik danışma/terapi sayesinde hayatımın farklı yönlerini keşfetmeye devam edebileceğimi gördüm	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
16	Psikolojik danışma/terapi sayesinde hayatımda değişiklik yapma sorumluluğunu alabileceğimi düşünüyorum	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
17	Danışanların süreç tamamlanana kadar devam etmesi gerekir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
18	Psikolojik danışma/terapi sürecinin problemime çözüm bulmak için iyi bir şey olduğunu düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
19	Psikolojik danışma/terapi süreci ile yaşadığım değişikliklerin bir parçam haline geldiğini hissediyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
20	Psikolojik danışma /terapi sürecinin hayatımda değişik yapmamı sağlama şeklini önemli buluyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)

Beş faktörlü yapı; Motivasyonsuzluk alt boyutu; 1, 7., 11. ve 12. maddeler. Özdeşleşmiş Düzenleme alt boyutu; 5., 6., 13. ve 18. maddeler. Bütünleşmiş Düzenleme alt boyutu; 15., 16., 19. ve 20. maddeler. İçer Yansıtılmış Düzenleme alt boyutu; 4., 8., 9. ve 17. maddeler. İçsel Motivasyon alt boyutu; 2., 3., 10. ve 14. maddeler.

Üç faktörlü yapı; Motivasyonsuzluk alt boyutu; 1., 7., 11. ve 12. maddeler. İçsel Motivasyon alt boyutu; 2., 3., 10. ve 14. maddeler.

Dışsal Motivasyon alt boyutu; 5., 6., 13., 18., 15., 16., 19., 20., 4., 8., 9. ve 17. maddeler.

Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır.